

ink06 LOONRUIMTE EN LOONMATIGING

De **loonruimte** is de voor loonsverhoging beschikbare financiële ruimte, die bepaald wordt door de stijging van de reële arbeidsproductiviteit en de stijging van het algemeen prijsniveau.

De loonruimte is gelijk aan de stijging van de nominale arbeidsproductiviteit.

De procentuele stijging van de nominale arbeidsproductiviteit kan worden berekend met indexcijfers.

Als de stijging van de reële arbeidsproductiviteit 3% bedraagt, is het reële indexcijfer (RIC) 103.

Als het inflatiepercentage 2% bedraagt, is het prijsindexcijfer (PIC) 102.

Het indexcijfer van de nominale arbeidsproductiviteit (NIC) is dan als volgt te berekenen:

$$\text{NIC} = \frac{(\text{RIC} \times \text{PIC})}{100} \rightarrow \text{NIC} = \frac{(103 \times 102)}{100} \rightarrow \text{NIC} = 105,1 \rightarrow \text{de loonruimte bedraagt } 5,1\%$$

- Een loonstijging die overeenkomt met de loonruimte is **verdelingsneutraal**. Een dergelijke loonstijging heeft geen invloed op de verdeling van het nationaal inkomen over arbeidsinkomen en kapitaalinkomen. De arbeidsinkomensquote en de kapitaalinkomensquote blijven gelijk.
- Als de loonstijging kleiner is dan de loonruimte, neemt het loonaandeel in het nationaal inkomen af. De arbeidsinkomensquote zal dalen en de kapitaalinkomensquote zal stijgen. Omdat investeringen voor een belangrijk deel worden betaald uit de winsten (die deel uitmaken van het kapitaalinkomen) kan een lagere arbeidsinkomensquote / hogere kapitaalinkomensquote tot meer investeringen leiden, wat gunstig is voor de werkgelegenheid. Een loonstijging die kleiner is dan de loonruimte wordt ook wel **loonmatiging** genoemd. Loonmatiging kan tot lagere exportprijzen leiden en dat is gunstig voor de internationale concurrentiepositie. Er zijn ook economen die wijzen op eventuele nadelen van loonmatiging:
 - loonmatiging → koopkracht↓ → bestedingen↓ → productie↓ → werkloosheid↑
 - loonmatiging → loonkosten↓ → diepte-investeringen↓ → innovatie↓
- Als de loonstijging groter is dan de loonruimte, neemt het loonaandeel in het nationaal inkomen toe. De arbeidsinkomensquote zal stijgen en de kapitaalinkomensquote zal dalen. Omdat investeringen voor een belangrijk deel worden betaald uit de winsten (die deel uitmaken van het kapitaalinkomen) kan een hogere arbeidsinkomensquote / lagere kapitaalinkomensquote tot minder investeringen leiden, wat ongunstig is voor de werkgelegenheid. Een loonstijging die aanzienlijk groter is dan de loonruimte wordt ook wel **loonexplosie** genoemd. Hogere loonkosten kunnen tot prijsstijgingen leiden en hogere prijzen leiden via prijscompensatie weer tot loonstijgingen, enz. Dit verschijnsel van elkaar opjagende lonen en prijzen wordt de **loon-prijsspiraal** genoemd.